

Schoolportret

Een duurzame basisschool

OBS De Molenvliet
Molendijk 8, 3243 AM Stad aan 't
Haringvliet
Tel: 0187-611350
Directeur: Georgette Flier-Swetschinski
info@molenvliet.nl
www.obsdemolenvliet.nl

Dit schoolportret is gemaakt door Veldwerk Nederland in het kader van het project 'I teach the future' van Duurzame PABO. Dit project werd mogelijk gemaakt door het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM).

Meer informatie:
www.duurzamepabo.nl

marnix academie

I P A B O

OBS De Molenvliet
Molendijk 8
3243 AM Stad aan 't Haringvliet
Tel: 0187-611350
Directeur: Georgette Flier-Swetschinski
info@molenvliet.nl
www.obsdemolenvliet.nl

Algemeen

Deze kleine openbare basisschool telt 35 leerlingen en 5 leerkrachten (waaronder de directeur) en valt onder het SOPOGO-schoolbestuur.

Het traditionele schoolgebouw bestaat uit 1 gang waarop 3 groepslokalen, 1 bibliotheek, 1 gymnastiek/ multifunctionele ruimte en 1 creatieve ruimte uitkomen.

De ruime speelplaats is deels verhard en deels gras met bomen/struiken aan de randen.

De school richt zich op alle gezindten en

het individuele kind staat centraal. Zelfstandig werken en adaptief onderwijs worden benadrukt maar er is ook aandacht voor groepsprocessen.

Duurzame ontwikkeling

- EcoSchools

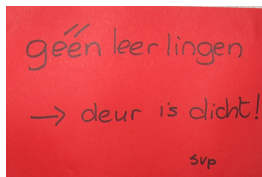
OBS De Molenvliet doet mee aan "Eco schools". Dit is een planmatige aanpak van duurzame ontwikkeling in en om de school, wereldwijd. Hierdoor worden jongeren betrokken bij duurzame ontwikkeling. De drijvende kracht is de Eco-werkgroep bestaande uit leerlingen, leerkrachten, ouders en andere plaatselijk betrokken mensen. Op Goeree-Overflakkee wordt de coördinatie van eco-schools verzorgd door ISGO (Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Goeree-Overflakkee). Dankzij betrokkenheid van Cooperatie Deltawind blijven de kosten voor deelname aan Eco-schools voor scholen op het eiland beperkt. Nationaal wordt eco-schools gecoördineerd door SME Advies. Meer info: www.ecoschools.nl

- Groene vlag

OBS De Molenvliet heeft naast het Eco-schools certificaat al 2x *De Groene Vlag* verdiend. Dit is een internationaal erkende certificering voor een duurzame school. Elke 2 jaar wordt gecontroleerd of een school de vlag nog mag voeren. Beoordelingscriteria staan op de site van ecoschools.

- Praktijk

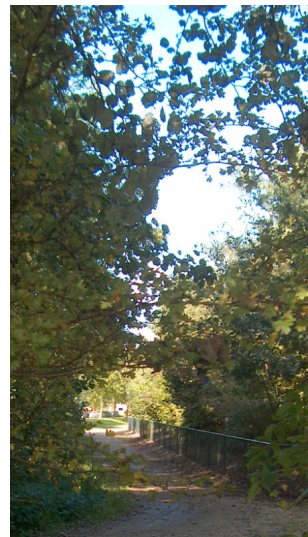
Duurzame ontwikkeling uit zich op de Molenvliet met name in het doordrongen zijn van de leerlingen van een aantal leefregels. Lichten uit als er niemand is, deuren dicht, kranen goed sluiten na gebruik, afval scheiden. Een jaarlijkse actie is met de hele school samen zwerfafval opruimen.

De leerlingen zijn betrokken en vinden de acties en de regels belangrijk en leuk. Zelfs de kinderen van groep 3 zijn zich al goed bewust van het milieu en het nut van de regels (goed zorgen voor moeder natuur). Door een praktische invulling te geven aan duurzame ontwikkeling (acties, regels, excursies naar deltawind, boerderijen of natuurgebieden) raken de leerlingen zeer betrokken bij het thema.

Ook hygiëne (zeepjes op de toiletten) en verkeersveiligheid worden beschouwd als onderwerpen van duurzame ontwikkeling. Indirect worden de ouders ook beïnvloed. Zoals ze zelf aangaven worden ook zij door de leerlingen aangesproken op de regels. Ze staan achter het belang van aandacht voor het milieu en een aanpak van “ieder draagt zijn steentje bij” en “een goed milieu begint bij jezelf (en de jeugd)”.

Voor de uitreiking van de 2^e groene vlag verzonnen de kinderen een Jell:

OBS De Molenvliet
Eco school zoals je ziet
een beter milieu een goed idee
steek je handen uit de mouwen
en doe maar mee!

Het nut van DO volgens de leerlingen: “Nuttig? Ja! het is erg als er niemand voor de natuur zorgt. Alles wordt lelijk, er is geen gras en geen bomen” (leerling groep 3). “Het levert zelfs geld op: minder stroom=goedkoper” (leerling groep 8).

In het gebouw zijn (met ondersteuning van de Cooperatie Deltawind en sponsor acties) een aantal energiebesparende maatregelen getroffen zoals lichtgevoelige spaarlampen, 2 apart functionerende CV-ketels (zodat niet altijd het hele gebouw verwarmd hoeft te worden) en zonnepanelen. Voor de

verkeersveiligheid is samen met de ouders een uitgang aan de achterkant van de school voor de leerlingen gerealiseerd.

- De directeur en leerkrachten over DO

Het team deelt de visie dat DO een onderwerp is dat even belangrijk is als taal of rekenen. Je moet de vakken niet met elkaar vergelijken maar ze integreren. “We doen niet eco > we zijn Eco”

Kinderen (en hun ouders) moeten leren zuinig te zijn op hun leefomgeving. Rekening houden met de toekomst. In de lessen wordt door de verschillende leerkrachten op verschillende manieren invulling gegeven aan DO. Centraal hierbij staat de praktische invulling. Er ligt nadruk op

activiteiten zodat het thema gaat leven voor de kinderen. Voorbeelden daarvan zijn:

- In de dagelijkse praktijk (leefregels),
- door middel van speciale acties bijvoorbeeld de ZAP-dag (ZwerfAvalPakken), batterijen inzamelen, Novib-actie, flessen verzamelen voor spaarlampen, kleding inzamelen, project: partje apart (www.afvalscheiden.nl)
- excursies naar bedrijven die een relatie hebben met DO
- methode voor wereldoriëntatie Topondernemers

Alle leerkrachten zijn betrokken bij het thema en worden daarbij met name gesteund door de leerkracht van de middenbouw en de Eco-werkgroep. Deelname aan ecoSchools is een grote stimulans om het onderwerp levend te houden. Ondanks een aantal wisselingen in het team is de aandacht gebleven. De nieuwe directeur raakte “door te doen” vanzelf meer betrokken bij het thema.

- Belemmeringen bij de uitvoering

Belemmeringen die door het team genoemd werden hebben enerzijds betrekking op financiën. De school is afhankelijk van extra inkomsten om het gebouw energiezuiniger te maken. Het is een oud gebouw. Er kan nog veel verbeterd worden maar de middelen moeten stukje bij beetje verzameld worden. Dit lukt stapje voor stapje door sponsoring, subsidies en acties.

Anderzijds kan het inhoud geven aan DO nog verbeterd worden. Er zou meer uitwisseling moeten zijn tussen scholen en een methode met handleiding/ doelstellingen zou ook een welkom handvat zijn.

Bijlagen: verslag interviews directeur, leerkrachten, leerlingen en ouders

Bijlagen: Interviews

directeur

Visie school

a. Algemene uitgangspunten van de school zijn: OBS, algemene grondslag, alle gezindten, SAPOGA (stichting openbaar onderwijs GoereeOverflakkee)

pedagogisch: het individuele kind staat centraal

didactisch: individuele leerlijn, adaptief onderwijs, met bewaking van het groepsgebeuren

b. Speerpunten in het beleid van de school zijn:

- lezen (vorig jaar, loopt nog door);
- techniek (meer materialen en kennis, subsidie voor ondersteuning materialen VTB, verwerking in leerplan, vier jaar)
- Engelse les in groep 1 tot en met 4 (start, wordt begeleid door early bird)

c. Mijn visie op DO is: niet alleen de dag van vandaag is van belang, we moeten ook rekening houden met toekomst.

DO is voor mij: op meerdere terreinen rekening houden met toekomst.

Zuinig zijn, zorgvuldig zijn, spaarzaam zijn met je leefomgeving (energie, milieu, water, enz.)

d. De aanleiding om met DO aan de slag te gaan was: voor mijn (directeur) komst was men al bezig met Eco schools. De leerkracht Connie is de drijvende kracht. Mijn eerste eigen idee hierover was: "Er moet al zoveel op onderwijs en sociaal gebied gebeuren. Is er wel tijd voor Eco?" Inmiddels ben ik erin gegroeid, ik ben me ermee gaan bemoeien en sta er nu voor meer dan 100% achter. Juist omdat de zaken in school geïntegreerd zijn. We doen niet Eco-> we zijn Eco. Ook voor mij persoonlijk is er een omslagpunt gekomen. Door ermee bezig te zijn ben ik meer bewust van duurzame ontwikkeling geworden.

e. Wat betreft het belang van DO ten aanzien van andere vakken moet je het niet met andere vakken willen vergelijken. Alles is van belang. Ook voor thuis, het is een stukje opvoeding, dat is ook een taak van school. Daarnaast is er op deze manier ook invloed op ouders.

Lespraktijk

a. Wat betreft DO in de lespraktijk en mijn eigen rol daarin: we werken met thema's. Zelf geef ik ook les. Bijvoorbeeld "een partje apart" een project van het lsgo: een thema map met les brieven over afval scheiden.

b. Verder geven we DO in de praktijk vorm door maatregelen als licht uit, deuren dicht, afval scheiden

c. Belemmeringen waar we tegenaan lopen zijn: financieel: (sponsors zoeken, actie bij ouders, beetje bij beetje, oud gebouw: aanvraag subsidie bij delta-wind voor betere verlichting. Het school team of de ouders vormen geen belemmering.

d. Ik ervaar geen verschillen tussen leerkrachten in hun bijdrage aan DO. Alle projecten worden besproken en acties en afspraken over "zuinig omgaan met" ook.

e. We zorgen voor samenhang tussen DO en andere vakken via de methode Topondernemers (wereld oriëntatie)

Leerkrachten

Vragen

Visie op DO

- Wat vindt u belangrijk bij DO?
- Wat zijn volgens u de belangrijkste doelstellingen van DO?
- Waarom is DO belangrijk voor leerlingen?
- Wat leren leerlingen bij DO?
- Wat is het belang van DO in vergelijking met andere vakken zoals taal en rekenen?

Lespraktijk: algemeen

- Kunt u beschrijven wat u in de praktijk aan DO doet?
- Hoeveel tijd per week besteedt u aan DO?
- Werkt u aan DO binnen vakken (bv wereldoriëntatie, taal) of in aparte projecten?
- Op welke manier wordt er bij DO getoetst?

Lespraktijk: didactiek

- Welke werkvormen worden bij DO gebruikt?
- Werken leerlingen hierbij samen?
- Werken de leerlingen hierbij zelfstandig?
- Doen leerlingen zelf onderzoek?
- Werkt u met concreet (levend, dood of levenloos) materiaal in de klas?
- Maken leerlingen wel eens een presentatie (een verslag, spreekbeurt of poster)?
- Gaat u met uw leerlingen naar buiten (bv op excursie)?

Lespraktijk: materiaal en methoden

- Wat voor lesmateriaal gebruikt u? Bent u daar tevreden over?
- Maakt u zelf materiaal, of past u bestaand materiaal aan?
- Werkt u samen met educatieve instanties of bedrijven buiten de school (NME-centra, COS, bedrijf)?
- Laat u televisieprogramma's of video's zien?
- Maakt u gebruik van ICT?
- In hoeverre is er sprake van een uitdagende leeromgeving (het leslokaal of een andere ruimte)?

Opleiding en eigen expertise

- Werd er op uw opleiding aandacht besteed aan DO?
- Verschildt wat u tijdens uw opleiding geleerd hebt met wat u in de praktijk doet? Zo ja, hoe komt dat?
- Beschikt u over voldoende expertise om DO vorm te geven? Of wat mist u?
- Op welke manieren probeert u uw expertise uit te breiden (boeken, cursussen, collega's)?
- Hoe bereidt u lessen voor?
- Welke belemmeringen ervaart u bij het vormgeven van DO?

Leerlingen

- Wat vinden uw leerlingen van DO?
- Welke activiteiten vinden de leerlingen het leukst? Welke het minst?
- Welke activiteiten vinden leerlingen moeilijk? Waar komt dat volgens u door?

Leerkracht groep 1 en 2 (8 leerlingen)

Visie op DO

- a. Belang DO: leerlingen bepaalde principes die goed zijn voor het milieu bijbrengen: papierbak, licht uit, buiten spelen, spullen en afval opruimen
- b. Doelstelling DO: leerlingen leren dat milieu kostbaar is, dat ze er zuinig mee omgaan. Goed voor jezelf en alles om je heen zorgen.
- c. Waarom DO: Er is veel vervuiling. Van jongsaf aan beseffen, bewust worden. Dan is het makkelijker om het laten goed te doen.
- d. Leerdoelen DO: Leerlingen leren papier te scheiden, lichten uit te doen, deuren dicht te doen, handen wassen, ook onbewust gebeurt er veel
- e. DO en andere vakken: DO is niet te vergelijken met taal of rekenen. In de toekomst net zo belangrijk. Integreren van alle vakken.

Lespraktijk

- a. Activiteiten DO: ZAP-dag, opruimen (zie hiervoor)
- b. Tijd voor DO: Tijdsbesteding niet zo gepland, elke dag weer mee bezig. Elk kwartaal een grote actie.
- c. Integratie DO: Geïntegreerd in de dag
- d. Toetsen DO: Niet van toepassing

Didactiek

- a. Werkvormen: zeer divers, bijvoorbeeld knutselen, kringgesprek, naar buiten.
- b&c. Leerlingen werken hierbij zelfstandig en samen.
- d. Ze doen onderzoek, bijvoorbeeld tijdens de ZAP-dag: wat ligt waar, herfst materialen verzamelen
- e. Ze werken met concreet materiaal.
- f. De leerlingen maken daarbij presentaties tijdens de creatieve opdracht (gaat vanzelf)
- g. Ja, bijvoorbeeld bos, boerderij excursies.

Materiaal en methoden

- a. Voor de activiteiten wordt allerlei concreet tastbaar materiaal gebruikt.
- b. De leerkracht ontwikkelt vrijwel alles hiervoor zelf, soms ook pakketten.
- c. Er wordt weinig samengewerkt met educatieve instanties, leskisten worden haast nooit gebruikt.
- d. Wat betreft tv en video wordt gekeken naar: Koekeloere
- e. ICT wordt niet specifiek ingezet, wel "lekker weertje koekepeertje"
- f. Ja, er wordt gezorgd voor een uitdagende leeromgeving.

Opleiding

- a. DO in de opleiding: Een module (een week) zelf praktijk onderzoeken: wat doen scholen?
- b. Nee
- c. Voldoende expertise: Ja, maar er is altijd meer te leren.
- d. Via collega Connie.
- e. Voorbereidingen: Zeer dagelijks in de praktijk, spontane acties, soms thema inplannen
- f. Belemmeringen: er gebeurt veel tussendoor. Ik zou er wel meer bewust mee om willen gaan. Het spontane vormt geen belemmering maar qua inplannen vormt tijdsdruk van andere zaken een belemmering.

Leerlingen

- a. DO gaat nog langs ze heen. Ze hebben het nog niet zo door. Ze onthouden de grote dingen. Wel voorzichtig met het milieu.
- b. ZAP-dag, de bosjes in, uitreiking van de vlag, Jell verzinnen, het onderwerp leeft bij ze. minder leuk: opruimen is niet altijd leuk, ze kunnen heel verontwaardigd zijn
- c. Als het ver van hun leefwereld staat. De uiteindelijke doelstellingen van DO.

Leerkracht middenbouw (Connie)

Visie op DO

- Belang DO: als school moet je je niet alleen met schoolse zaken bezighouden. Ook je omgeving en richting en contacten wereldwijd is van belang.
- Doelstelling DO: leerlingen bewust maken tijdje met elkaar zuinig moet zijn op het milieu. Zo vroeg mogelijk les in geven.
- Waarom DO: Leerlingen moeten groot worden in dit milieu. Zij moeten weten wat wel en niet goed is. Brandstof kan op, energieverspilling, praktische zaken zijn van belang voor de toekomst.
- Leerdoelen DO: Leerlingen leren zuinig om te gaan met het milieu. Door les over afval, energie en later kunnen ze dit leren. Wat is het belang van zuinigheid? Kostbaarheid van.
- DO en andere vakken: DO is niet los te zien van andere vakken. Taal en rekenen zijn nodig om met DO bezig te zijn. Het gaat samen.

Lespraktijk

- Activiteiten: Afvalscheiding (papier, gft, huishoudelijk afval), energie les (windmolens), ook buiten school, bewegen, voeding, veiligheid (verkeer), hygiëne (handen wassen, zeepbij de wc)
- Tijd: Minimaal een uur per week
- Toetsing: In de vakken via toets, in de thema's niet

Didactiek

- Of los of in thema, bedrijven bezoeken
- divers: toneel, muziek, creatief, wereld oriëntatie
- Ja
- Ja
- Ja: boeken, Internet, bij het verzamelen, ZAP-dag
- Ja
- Ja muurkrant, powerpoint, werkstuk, collages
- Ja ook excursies: opening natuurgebied bijvoorbeeld

Materiaal en methoden

- Internet, boeken, werk bladen van het IVN, isgo, les pakketten tevreden ja
- Nee
- Ja, via Ecoschools, Isgo, Deltawind
- Ja
- Ja
- Bedrijven bezoeken

Opleiding

- Nee
- Ja
- Ja, maar er is altijd meer
- Veel info via Isgo en andere Eco schools, en zou meer uitwisseling moeten zijn de scholen onderling
- Doel van de les centraal, theorie eromheen en verwerking
- Niet altijd wens: meer praktijkgericht
- Tijd en materiaal

Leerlingen

- Ze zijn ermee bezig, ze nemen het mee naar huis. Vooral de praktische zaken. Anders staat het te ver van ze af.
- Doe activiteiten: bezoeken van een molen, een natuurgebied. Activiteiten buiten minder leuk: verwerking, theorie (toetsing)
- Moeilijk: inzicht in het waarom, motivatie

Leerkracht bovenbouw

Visie op DO

- Belang DO: dat leerlingen leren omgaan met het milieu en andere aspecten. Klein: licht uit, een beter milieu begint jezelf, jong geleerd is oud gedaan.
- Belangrijkste doelstelling: dat ze er thuis ook iets meedoen en doorgeven
- Jong geleerd is oud gedaan
- Leerlingen leren bijvoorbeeld om rotzooi in de prullenbak te gooien, topondernemers: zeer divers
- DO is niet te vergelijken met andere vakken. Even groot belang. In de tijd veranderd dat ook DO nu veel meer aandacht dan voorheen.

Lespraktijk

- Eco groep, ZAP-dag, regels over licht/deuren dicht, meterstanden, Novib. Via Topondernemers in geschiedenis, aardrijkskunde, techniek, biologie
- Zeer verschillend
- Beide
- Topondernemers toets

Didactiek

- Allerlei
- Ja
- Ja
- Ja: proefjes, natuur onderwijs
- Ja
- Ja
- Ja ook excursies: boerderij bezoek, boerderijen route

Materiaal en methoden

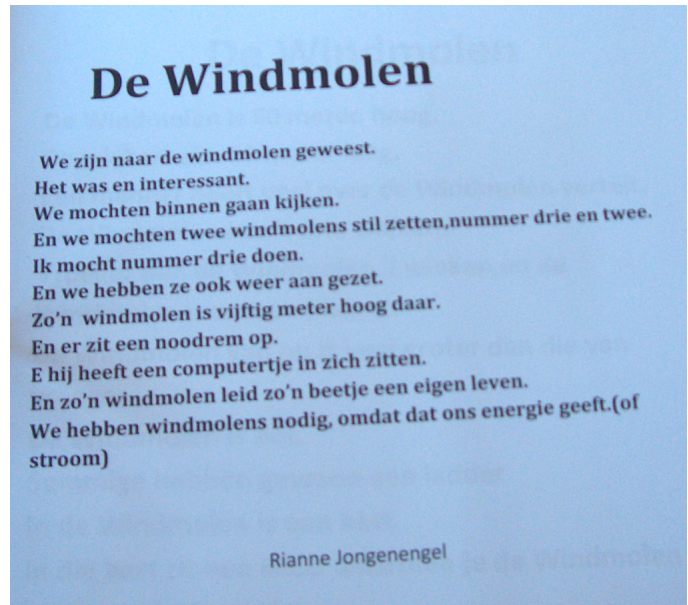
- Topondernemers tevreden ja
- Nee
- Soms ongeveer één keer per jaar, excursie
- Nog niet
- Ja inclusief methode
- Ja

Opleiding

- Nee
- Was niet echt een vak
- Nog niet voldoende een duidelijke handleiding en doelstellingen zou prettig zijn
- Veel info via collega (Connie)
- Topondernemers
- Topondernemers is leuk en goed, maar het kan altijd beter
- Niet zozeer, met handleiding is het makkelijker

Leerlingen

- Ze zijn enorm mee bezig, ook door het Eco groepje, ze wijzen elkaar op regels
- ZAP-dag, activiteiten Eco groepje minder leuk:?
- Moeilijk:?

Leerlingen Middenbouw

(Rik 6 jaar, Jolinde 5 jaar, Summer 6 jaar)

Eco schools? Is een opgeruimde straat, zorgen voor moeder natuur, de groene vlag, kraan dicht, papiertjes opruimen, stofzuiger, zaadjes planten, zonnebloemen.

Het is leuk.

Het leukste is het opruimen met de hele school (ZAP-dag) met grijp stokken.

Niet leuk is niets, (rekenen en schrijven) nuttig? Ja het is erg als er niemand voor de natuur zorgt. Alles wordt lelijk, er is geen gras en geen bomen.

Leerlingen kleuterbouw

Eco schools? Geen rotzooi op de grond, afval opruimen, leuk

leerlingen bovenbouw

Jeffrey (11 jaar), Leone (10 jaar), Leendert (11 jaar)
werkgroep Eco

(in dit werkgroepje zit ook nog een moeder, een leerkracht en een extern "milieudeskundige".

Wat is DO?

D.O.= acties van Eco schools (bijvoorbeeld spaarlampen actie, lege flessen actie, acties voor het milieu, zonnepanelen, school tuintje maken, actie Novib, actie Bonaparte= apart afvalinzameling, papier container, ZAP-dag= zwerfafval pakken); met deze acties verdienen we punten en daarmee mogelijk een nieuwe groene vlag (Eco schools)

Wat is leuk / nuttig aan DO?

Een voordeel van DO is minder stroom is minder betalen. We hebben een cheque ontvangen van € 500

Het leukste wat we gedaan hebben was de uitreiking van de tweede groene vlag. Er kwam een karretje op zon-energie waarmee we het dorp in reden. De excursie naar de tien gemeten was ook heel leuk.

We verzonnen een JELL:

OBS De Molenvliet; Eco school zoals je ziet; een beter milieu een goed idee; steek je handen uit de mouwen en doe maar mee!

Minder leuk aan de dag was een hele saaie speech tijdens de uitreiking.

DO is niet moeilijk maar soms gebruiken mensen moeilijke woorden. Dat is meer voor volwassenen.

DO is wel nuttig, want het helpt het milieu.

Wat doen jullie op school met DO?

We doen en leren heel over DO (zie bij 'Wat is DO?'). We leren over wat je spaart. Hoeveel je hebt.

We doen niet zelf onderzoek. We zouden willen onderzoeken wie al dat afval zomaar buiten weggooit. We willen meer natuur onderzoekjes (Beta-middag, oude tongen).

Ga je wel eens met de leraar naar buiten? Wat doe je dan? Wat vind je daarvan? Ja, in de pauze, lekker spelen, leuk.

Waar leer je het meeste van (boeken, leraar, dingen die je zelf doet of zelf ziet)? Van de juf.

Ons volgende plan is de aanleg van een schooltuin.

Ouders

Lespraktijk

- Bent u op de hoogte van wat uw kind hier op school aan duurzame ontwikkeling krijgt?
- Wat vertelt uw kind daarover?
- Wat vindt uw kind van duurzame ontwikkeling?

Visie op duurzame ontwikkeling

- Vindt u het belangrijk dat uw kind duurzame ontwikkeling krijgt?
- Welke onderwerpen vindt u belangrijk (milieu, gezondheid, hygiëne, respect voor de natuur, algemene ontwikkeling)?

moeder van 2 leerlingen (5& 4 jaar)

Lespraktijk

- Ja school gids
- Topondernemers
- Leuk

Visie

- Ja
- Ja allemaal

moeder van 1 leerling (4 jaar)

Lespraktijk

- Nee
- Niets
- ?

Visie

- Ja
- recycling, inzamelen gescheiden afval

moeder van twee leerlingen (4&6 jaar)

Lespraktijk

- Ja
- Leuk regeltjes, batterij sparen, kraan uit
- Leuk, zelf ook beesten thuis

Visie

- jazeker, de wereld moet nog langer mee
- Ja allemaal, een beter milieu begint bij jezelf, alle kleine dingen helpen, besef

moeder van 1 leerling (6jaar)

Lespraktijk

- Ja
- Flessen sparen, oud papier

c. Leuk om te doen, begrip nog te jong

Visie

a. Ja

b. Ja bewust omgaan met milieu, batterij sparen

moeder van twee leerlingen (6& 6 jaar)

Lespraktijk

a. Ja

b. De kringgesprek, flessen sparen

c. ?

Visie

a. Ja

b. Ja allemaal geen papertjes op de grond